

UN VIATGE INESPERAT

“El que els homes realment volen no és el coneixement sinó la certesa.” Bertrand Russell

Era un dia calorós, amb poca gent al carrer. Jo estava asseguda esperant. Per cert, em dic Sílvia i aquesta és la primera vegada a la meua vida que pujaré a un tren. Eren les 3 menys 5, faltaven cinc minuts perquè arribés i poder-hi pujar. A la parada no hi havia gaire gent, només una senyora asseguda unes quantes cadires més enllà de la meua i un home a l'altra banda, amb el seu fill.

De sobte, vaig sentir un soroll que havia escoltat en alguna pel·lícula però mai a la vida real: era el típic so del tren quan entra a l'estació. Quan el vaig veure em vaig quedar petrificada i molt sorpresa. Vaig mirar el rellotge i, efectivament, eren les 3 en punt. Vaig aixecar-me i, després de posar-me la mà dins la butxaca per agafar el bitllet, em vaig dirigir cap al tren. En el moment en què hi vaig pujar em vaig asseure en una d'aquelles cadires, fascinada. Tot seguit, es va posar en marxa: en aquell instant començava la meua aventura. Vaig estar la major part del camí contemplant el meravellós paisatge. Però, al cap d'una estona, aquella màquina magnífica va arribar al destí.

En baixar, vaig quedar tota estranyada. Allà no hi havia humans sinó que hi havia uns éssers rars, diferents a nosaltres... extraterrestres! Això volia dir que no era a un lloc normal. A més, el cel tampoc era com sempre. No era blau, sinó d'un color vermellós... Va ser llavors quan vaig decidir que havia de deduir què passava. Vaig anar a parlar amb el conductor, però ell també era extraterrestre i parlava un idioma indesxifrable! En aquell moment me'n vaig adonar que els passatgers que baixaven del tren també eren extraterrestres!

Tot d'una vaig pensar que no em podia quedar allà palplantada com un estaquirot. Vaig començar a explorar. De seguida vaig resoldre els meus dubtes quan vaig veure un enorme cartell que deia "Patagensi" i, al seu costat, un preciós dibuix d'un planeta que no havia vist mai a la meua vida. Vaig quedar al·lucinada. Havia anat a parar a un planeta insòlit! Tot seguit vaig dir-me "I com surto d'aquí per tornar a casa?". De seguida se'm va ocórrer una lògica solució: tornar al tren perquè em portés a casa. Però vaig tenir una enorme decepció quan vaig veure que no hi era. Vaig mirar l'horari de l'estació per veure quan havia d'arribar el pròxim tren però, és clar, com que estava tot en l'idioma que feien servir allà, no vaig entendre res. Així que vaig decidir esperar a que arribés el proper comboi. Passaven les hores i no arribava. Cansada i desorientada, me'n vaig anar a donar un tomb.

Patagensi era un món ben curiós. Tot aquell lloc estava replet de coses estrafoles i raríssimes: plantes que semblaven que volien tocar el cel, núvols baixos on hi podies pujar, arbres gegants que podrien acollir a una família de nans,... Tot era molt diferent! No sabia què fer... però havia d'investigar.

Quan caminava per aquell terra flonjo i esponjós, vaig fixar-me com, des de la llunyania, un grup d'extraterrestres es dirigien cap a mi. En un principi no em vaig espantar, però, quan ja eren més a prop, em va semblar que no portaven gaire bones intencions. Vaig fer veure que no els veia i me'n

vaig anar cap a una altra banda, però, des de darrere, vaig sentir com em cridaven. Espantada, em vaig girar. Els tenia a menys de cinc pams.

– Que bé! Ja tenim aquí una terrícola! – va dir, en el meu idioma, el que semblava ser el rei del planeta, ja que portava una corona al cap.

– Què vols dir? – vaig dir, tartamudejant.

– Tracta'm de vostè! Però què t'has pensat, mal educada! No veus qui sóc? Sóc el rei d'aquest planeta i, si no m'obeeixes, acabaràs malament.

Quan em va dir això de seguida vaig saber que el millor que podia fer era abaixar el cap i dir que sí a tot el que em digués. Així ho vaig fer.

– A veure nena, oi que vols sortir del nostre planeta i tornar a caseta? Oi que sí que vols això? Doncs bé, només hauràs de fer el que jo et digui.

En aquell moment em vaig espantar una mica. Què m'obligaria a fer? Vés a saber! Aquell rei malvat era capaç de tot! Llavors va continuar:

– Bé, si vols que et deixem marxar, primer ens hauràs d'explicar una cosa. Cada vegada que vénen terrícoles aquí, a Patagensi, els demanem que ens diguin un coneixement nou de la Terra. Alguns exemples serien, un alfabet, un teorema, un enigma... qualsevol cosa! Això sí, que sigui del vostre planeta. Però, és clar, com que no ets la primera que passa per aquí, ja en sabem moltes de coses, nosaltres. Per tant, ho tindràs difícil, i a més essent una nena tan petita.

I em va donar un pergamí, semblant a un paper de vàter, perquè s'enrotllava, on hi havia escrit tot el que ja sabien. Era una infinitat de coses! En veure aquella llista, gairebé em desplomo. Em veia incapaç de saber alguna cosa que no fos al pergamí. Finalment em va dir:

– Tens fins a la posta del sol.

Quan em van deixar en pau, el primer que vaig fer va ser desesperar-me. Jo tot just acabava de començar l'institut i tampoc es pot dir que fos gaire bona en els estudis! Vaig decidir passejar per allà a veure si m'inspirava.

De sobte, vaig veure un arbre majestuós on, a la seva ombra, hi havia un home gran. M'hi vaig apropar. No eren visions. Em va mirar amb ulls tendres i dolços i em va preguntar què m'havien dit aquella colla de ximplets. Li vaig explicar tot, barrejant paraules i llàgrimes fruit de la meva desesperació.

Era un home gran, ja jubilat, duia els cabells blans i una mica llargs i tenia una mirada franca. Em va intentar consolar i tranquil·litzar i em va demanar que li tornés a repetir tot perquè entre tants plors

i gemecs, no havia entès res. Un cop més asserenada, li vaig tornar a explicar. Tot seguit, aquell home em va confessar que no havia anat mai a l'escola i que no era pas cap savi. Tot i això, em va prometre que hi pensaria.

Després d'aquesta trobada, em vaig sentir millor. Però encara no tenia res. Vaig decidir continuar el meu tomb per veure si m'inspirava. Em vaig fixar en aquell món tan complex i diferent en el què em trobava. Després, vaig haver d'oblidar tot el que m'envoltava. M'havia de concentrar de debò en el que m'havien encomanat de fer. Vaig recapitular totes les lliçons de l'institut: matemàtiques, català, castellà, biologia, anglès..., vaig anar fins a l'últim racó del meu cervell, per si tenia alguna idea. Però res! Cada vegada estava més desesperada! Totes les coses que jo sabia... també les sabien ells.

Esgotada, em vaig asseure al costat d'una planta ben alta i ben estranya, d'un color lilós. Des d'aquell lloc vaig contemplar el que es veia: extraterrestres per aquí, extraterrestres per allà. El que em va cridar més l'atenció, però, va ser un petit rètol d'un local. Vaig suposar que era un restaurant. En aquell rètol hi havia coses escrites en el seu llenguatge. Vaig adonar-me'n, en aquell moment, que algunes de les seves lletres eren iguals a les nostres. Com per exemple, la r, la u i la s. Potser no tenien el mateix so, però sí tenien la mateixa forma.

En veure aquelles tres lletres, se'm va encendre una llumeta. Em va venir al cap la paraula "rusa". No sabia de què, però jo sabia alguna cosa relacionada amb aquesta paraula...

– La multiplicació russa! – vaig cridar, de sobte, tota eufòrica i il·lusionada.

De seguida vaig obrir el pergamí i vaig mirar que no fos a la llista. No hi era! Per fi havia trobat alguna cosa que ells no sabien! L'entusiasme i l'esperança es van apoderar de mi, ni que fos un instant!

La multiplicació russa no l'havia après ni al col·legi, ni a l'institut. Me l'havia ensenyat el meu oncle, l'estiu passat, quan vaig anar a casa seva a passar uns dies. Al meu oncle li agraden molt els enigmes matemàtics i coses d'aquestes. Un dia li vaig demanar que m'ensenyés alguna cosa que no aprendria a l'escola. I em va ensenyar això.

Sense perdre ni un segon, vaig agafar la llibreta que sempre porto al damunt i amb un bolígraf vaig començar a fer memòria de com funcionava. Després de moltes hores de pensar, escriure, calcular i esborrar, vaig acabar.

De seguida i corrents, encara no sé com, em vaig trobar davant d'aquell rei antipàtic:

– Què ens explicaràs? – va preguntar-me el rei.

– La multiplicació russa! – vaig contestar-li jo, ben orgullosa.

– I això què és? – em va dir ben estranyat.

– És una manera de multiplicar dos nombres qualssevol només sabent la taula del 2 – vaig respondre-li, tota seriosa i amb el posat més ferm que vaig saber.

– Sí home! Això és impossible! – va replicar ell ben convençut.

– Doncs porti'm una pissarra i li demostro!

En aquell moment vaig començar la meva explicació davant del rei i els governants:

– Bé, el que jo us vull explicar és la multiplicació russa. És una manera de multiplicar dos nombres, però que es pot fer només sabent multiplicar i dividir per 2. Aquesta multiplicació, avui en dia, és utilitzada a la Terra per alguns pagesos de Rússia. Us posaré un exemple: agafem dos nombres de tantes xifres com vulgueu. Farem servir, en aquest cas el 1714 i el 119, i els col·locarem un al costat de l'altre – mentre anava fent l'explicació, ho anava escrivint tot a la pissarra, sense deixar de mirar, de reüll, la cara de concentració i de sorpresa del rei.

– Ara el que hem de fer és el següent: el número de l'esquerra, és a dir el 1714, hem de fer la seva meitat, que és 857, i l'apuntem a sota. Llavors hem de fer el doble del número de la dreta, el 119, que és 238, i també l'apuntem a sota – el que em va quedar llavors escrit a la pissarra va ser una cosa així:

<i>1714</i>	<i>119</i>
<i>857</i>	<i>238</i>

Vaig continuar:

– Ara hem de repetir el mateix procés: fem la meitat del primer nombre, i el doble del segon. Però en aquest cas, com que el 857 és imparell i en dividir-lo per 2 surt un nombre amb decimals, no hem de tenir en compte els decimals. És a dir, si al dividir 857 per 2 surt 428,5 escrivim 428, sense arrodonir – i això és el que vaig apuntar:

<i>1714</i>	<i>119</i>
<i>857</i>	<i>238</i>
<i>428</i>	<i>476</i>

– I hem d'anar repetint aquest procés fins que la columna de l'esquerra arribi al número 1 – llavors vaig anar escrivint totes les meitats i tots els dobles corresponents als números, i va sortir això:

<i>1714</i>	<i>119</i>
<i>857</i>	<i>238</i>
<i>428</i>	<i>476</i>
<i>214</i>	<i>952</i>
<i>107</i>	<i>1904</i>
<i>53</i>	<i>3808</i>
<i>26</i>	<i>7616</i>
<i>13</i>	<i>15232</i>
<i>6</i>	<i>30464</i>
<i>3</i>	<i>60928</i>
<i>1</i>	<i>121856</i>

– Bé, ara ja hem arribat al número 1, a la columna esquerra. El que hem de fer a continuació és buscar els números imparells de la columna esquerra, i agafar el nombre que els correspon de la columna dreta – vaig aprofitar aquell moment per mirar furtivament el rei. M’escoltava atent i seriós. Sense perdre la meva fermesa, vaig anar assenyalant tots els nombres imparells amb color groc i els de la seva dreta amb color blau, perquè així s’entengués més:

1714	119
857	238
428	476
214	952
107	1904
53	3808
26	7616
13	15232
6	30464
3	60928
1	121856
Resultat:	203966

– Tot seguit, sumarem els números de la dreta, és a dir, els que he marcat amb el color blau. El resultat d’aquesta suma és el resultat de la multiplicació dels dos nombres inicials, el 1714 i el 119 – i vaig escriure la suma a la pissarra:

$$238 + 1904 + 3808 + 15232 + 60928 + 121856 = 203966$$

– Si ho voleu, podeu comprovar el resultat de la multiplicació de 1714 i 119 amb la calculadora. Veureu com el resultat és 203966 – vaig dir-los mentre desava els guixos a la capsa i sense deixar de mirar el rostre imponent del curiós rei.

Neguitosa, vaig veure que el monarca li deia alguna cosa a l’orella al seu criat i que aquest de seguida tornava amb una maquineta ben estrofolària, que devia ser la seva calculadora. El rei va marcar les tecles i va poder comprovar que el resultat era correcte. Estranyat, em va preguntar:

– I això com és possible? No en faig prou amb el coneixement, també necessito la certesa, m’ho hauries de demostrar!

Llavors els ho vaig justificar matemàticament, primer amb un cas senzill, amb l’exemple de 16 x 2 de la següent manera:

– Es van passar factors 2 de la columna de l’esquerra cap a la dreta, dividint per 2 el número de l’esquerra i multiplicant per 2 el número de la dreta, fins que a l’esquerra hi tinguem 1. Llavors el número de la dreta que està al costat de l’1 és el resultat final de la multiplicació, és a dir, 32.

16	2	→	16×2 equival a: $(8 \times 2) \times 2 = 8 \times 2 \times 2 = 8 \times (2 \times 2) = 8 \times 4$
8	4	→	8×4 equival a: $(4 \times 2) \times 4 = 4 \times 2 \times 4 = 4 \times (2 \times 4) = 4 \times 8$
4	8	→	4×8 equival a: $(2 \times 2) \times 8 = 2 \times 2 \times 8 = 2 \times (2 \times 8) = 2 \times 16$
2	16	→	2×16 equival a: $(1 \times 2) \times 16 = 1 \times 2 \times 16 = 1 \times (2 \times 16) = 1 \times 32$
1	32	→	1×32
Resultat:			32

– El problema sorgeix quan a l'esquerra trobem un número imparell. Per exemple, volem multiplicar 26×100 :

26	100	→	26×100
13	200	→	$13 \times 200 \rightarrow$ equival a: $(12 \times 200) + (1 \times 200)$ Agafem Guardem
6	400	→	6×400
3	800	→	$3 \times 800 \rightarrow$ equival a: $(2 \times 800) + (1 \times 800)$ Agafem Guardem
1	1600	→	1×1600
Resultat:			2600

– En el segon pas trobem el 13 que no és divisible per 2. El que fem és aplicar la propietat distributiva. Considerem $12 + 1$ i el 12 sí que és divisible per 2. Per tant, podem fer:

$$13 \times 200 = (12 + 1) \times 200 = (12 \times 200) + (1 \times 200)$$

– Com que el 12 sí que és divisible per 2, seguim aplicant les regles de la multiplicació russa amb la multiplicació de 12×200 , i guardem el 200 sobrant pel final. Fem el mateix per tots els números imparells que trobem.

– El resultat final serà el número de la dreta de l'1 i caldrà sumar-li tot el que hem deixat pel camí, és a dir, els números de la columna de la dreta que estan al costat dels números imparells de la columna de l'esquerra, que corresponen als etiquetats com "guardem".

$$1600 + 200 + 800 = 2600 \rightarrow \text{resultat de multiplicar } 26 \times 100$$

– Aquesta és l'explicació i la demostració de la veracitat de la multiplicació russa – vaig dir-los, posant així punt i final al meu discurs, tot intentant que el meu to de veu no transmetés la por i els nervis que m'envaïen per dins.

De sobte, es va aixecar el fill del rei, un ésser estrany i petit, que, amb ulls brillants, exclamà:

– Papa, no cal que vagi a l'escola a estudiar les taules de multiplicar! Ja em sé la del 2 i ja en faig prou!

El rei no va fer cap comentari. Només se m'acostà i em digué:

– Molt bona feina. Tens talent. Ets ben lliure de marxar al teu món – alhora em lliurava un bitllet de tren per al cap de deu minuts.

No vaig dir res i vaig girar cua. Quan ja era més lluny d'ells, vaig començar a saltar com una boja, cridant "Eureka! Ho he aconseguit! Ho he aconseguit!". Estava molt contenta i orgullosa de mi mateixa.

Però ara no era moment de celebrar-ho, sinó d'anar cap al tren. Quan vaig ser a l'estació, ja havia arribat. Només vaig haver d'ensenyar el bitllet al registrador extraterrestre. Vaig pujar.

Quan ja estava en camí vaig entrar en un son llarg i profund. Em vaig despertar poc abans que el tren arribés al meu destí, allà on volia anar al principi! Vaig mirar l'hora i, quan vaig veure que eren les cinc, una lògica pregunta em va sobresaltar: "Com pot ser que tot just arribi al destí d'aquest migdia, si ja he anat a un planeta extraterrestre?".

Hi vaig estar rumiant fins que vaig concloure que devia haver estat un somni perquè tothom sap... que els extraterrestres no existeixen!

I va ser llavors quan em va passar una cosa al·lucinant: En aixecar una mica el cap, vaig veure, just davant meu, l'home jubilat de cabells blancs que vaig trobar sota l'arbre, aquell que em va escoltar entre els meus sanglots i llàgrimes. Em va picar l'ullet com si ens coneguéssim!

Quan baixava del tren l'home se m'acostà un segon i em posà quelcom a la butxaca. A l'andana, tremolosa, vaig mirar la nota. No era ben bé un paper. Aquell home m'havia donat una foto d'un cartell que jo coneixia molt bé: "Patagensi"!

Em vaig haver d'asseure, esmaperduda, estupefacte, fascinada...

Sé que recordaré aquell dia tot el que em resti de vida. El que no sé és si mai tindrè la certesa de si el que vaig viure va ser un somni o va ser real.

I vosaltres, què creieu...?